

Criteris de transcripció de l'Arxiu Oral de Mallorca

Els criteris de transcripció adoptats segueixen els que el dr. Jaume Guiscafrè fa servir amb els alumnes de Teoria del Folklore, de la UIB, al qui li agraïm la col·laboració i assessorament en un tema tan complexa com és el de la transcripció de fonts orals.

1. Cal actuar amb coherència en l'aplicació dels criteris de transcripció i, si és necessari, fer-ne una **explicació detallada**. Inclourem aquesta explicació a la web.
2. Cal usar els signes propis del sistema ortogràfic oficial de la llengua de l'ítem.
3. Cal respectar els trets dialectals, fonètics, morfològics, sintàctics i lèxics del text, encara que la gramàtica normativa no els reculli o els condemni. Tot i això, heu de seguir aquestes **prescripcions**:
 - AFÈRESI: hi regeix la normativa (agulla, abella no *gúia, *beia)
 - AFRICACIÓ/FRICATIVITZACIÓ: hi regeix la normativa (*passejar*, *estotjar*, no *passetjar, *estotjar)
 - ASSIMILACIÓ: hi regeix la normativa (*home*, *nostre* no **homo*, **nostro*)
 - DESPLAÇAMENT DE L'ACCENT: No es respecta. Seguim la normativa (*música*, però *novia* segons DCVB).
 - DIFTONGACIÓ DE LA [O] INICIAL: hi regeix la normativa (*ovella* no **auvella*)
 - DISSIMILACIÓ: hi regeix la normativa (*colònia*, *olor* i no **calònia*, **alor*)
 - EPÈNTESI: hi regeix la normativa (*divendres*, *tendre* i no **divenres*, **tenre*)
 - ESDRÚIXOLES EN -IA: hi regeix la normativa, tant en singular com en plural (*síndria*, *bísties*, *família* i no **sindri*, **bistis*, **famili*)
 - INFLEXIÓ VOCÀLICA: hi regeix la normativa (*guitarra*, *xarxa* i no **guiterra*, **xerxa*)
 - IODITZACIÓ: hi regeix la normativa (*camallot*, *fulla*, *parell* i no **camaiot*, **fuia*, **parei*)
 - LABIALITZACIÓ: hi regeix la normativa (*beure*, *veure* i no **boure*, **voure*)
 - MONOFTONGACIÓ: hi regeix la normativa (*aigua*, *quaranta* i no **aigo*, **coranta*)
 - NEUTRALITZACIÓ DE LA [O] ÀTONA: hi regeix la normativa (*botiga*, *molí*, *Tonina* i no **butiga*, **mulí*, **Tunina*)
 - PALATALITZACIÓ: hi regeix la normativa (*cigala*, *seixanta* i no **xigala*, **xixanta*)
 - PARAGOGE: hi regeix la normativa (*col·legi*, *api* i no **col·lègit*, **àpit*)
 - PAS DE [W] A LABIODENTAL FRICATIVA SONORA: hi regeix la normativa (*creueta*, *pouet* i no **creveta*, **povet*)
 - PÈRDUA DE LA [Z] INTERVOCÀLICA: hi regeix la normativa (*camisa* i no **camia*)
 - ROTACISME: hi regeix la normativa (*bisbe*, *fantasma* i no **birbe*, **fantarma*)
 - V ANTIHIÀTICA: hi regeix la normativa (*coa*, *raó* i no **cova*, **ravó*)
 - VOCALITZACIÓ: hi regeix la normativa (*albelló*, *alzina*, *falç* i no **aubelló*, **auzina*, **fauç*)
 - La transgressió de la normativa, però, és acceptable i necessària quan es tracti de fenòmens que siguin pertinents com a marques formals del text (perquè fan part de la rima o del cop d'efecte final dels acudits, per exemple)

- Normativitzar els pronoms, posar *ho* i *hi* i *els*, però respectar l'ordre que surten (No posar *heu* o *else*)
- En el cas de les formes verbals, tot i que hi regeixi la normativa s'han de respectar les formes dialectals, malgrat que no siguin normatives (*queim*, *quebre*, *sortiguent*)
 - També a la primera personal del singular (*cant*, *tenc*, *som*).
 - La primera persona i segona persona del plural amb *la* (*arribam*, *arribau*).
 - També es transcriu l'imperfect d'*estava* com *esteia*.
- No s'ha de respectar la pronúncia col·loquial en la representació gràfica (*qüestió*, *perquè*, *veïnat*).
- No es transcriuen les elisions (*m'he aturat* i no **tura*) i tampoc les epèntesis, per exemple, les enes epentètiques (*a[n] es cotxe*, *a[n] aquesta*).
- Col·loquialismes: es transcriu la grafia correcta que apareix al DIEC o DCVB, per exemple: *assuixí*, *mem*, *llavonses*, etc.
- Article salat: incorporar l'article salat i les seves variants (*es*, *s'*, *so/sa*, *s'es*, *sos/ses*)
 - Incloure les següents contraccions de l'article salat: *des* (de+es), *pes* (per+es), *cas* (ca+es); però sense contracció: *a es*.
- Respectar la variació dialectal plena de les formes pronominals: *me*, *te*, *se*, *ne*
- Transcriurem els demostratius: *aqueix*, *aqueixa*.
- Transcriurem els pleonasmes típics de la parla col·loquial (les repeticions de pronoms o de clítics com *en*).
- No es transcriu la partícula *a* que acompanya algunes expressions (*els posàvem* i no **els a posàvem*)
- Transcriurem l'article neutre *lo*.
- En principi, utilitzarem la preposició *a* en les expressions de lloc reals, físics, i *en* per a llocs figurats (publicació, document...). També transcriurem la preposició *en* davant els articles definits i demostratius.

4. La transcripció ha de reflectir els fenòmens de **contacte de llengües**:

- Els castellanismes integrats i pronunciats a la catalana es transcriuen sense adaptar (*Cuento*, *basura*) i en cursiva.
- Les frases senceres o les expressions completes pronunciades en una altra llengua s'han de transcriure en cursiva. També algunes estructures sintàctiques com *tenc que*.
- També s'escriuen en cursiva les paraules adaptades al català però que es pronuncien amb fonemes de l'espanyol: "anava tot *trajeat*". Per exemple, les paraules pronunciades com *quefe*, transcriuríem *jefe* amb cursiva i una nota lingüística.

5. A més, també tendrem en compte les següents consideracions **sobre convencions, puntuació i estil**:

- Posarem una nota per al llenguatge no verbal que sigui rellevant per a la comprensió del discurs.
- Les petites pauses es transcriuen amb punts suspensius.
- Els fragments intel·ligibles es marquen amb [...] i posem una nota (NE - no entès, per exemple, o MI mot incert).
- S'ha de transcriure tot, fins i tot, les repeticions.

- Ús cometes dobles (“”)
- Diàlegs: *I va dir: “hola”*
- Citacions textuais
- Ús metalingüístic: Què vol dir “misto”?
- Ús cursiva (segons normativa):
- Ús metalingüístic: La *o* de *portu*
- Llatinismes
- Frases citades en una altra llengua
- Títols d'obres artístiques
- Seguir la normativa amb l'ús de majúscules i minúscules. Per exemple: *Can Quec, Bon Jesús, Mare de Déu*.
- L'article salat o article personal de topònims de les Illes Balears s'escriu en minúscula segons normativa: es Molinar, sa Pobla, la Mola.
- Posar una nota en cas de dubte o marca de variació fonètica.
- Transcriurem les onomatopeies en cursiva.
- Ús d'interjeccions normatives (*idò, idoi, ah, eh?*).
- Transcriurem l'allargament vocàlic amb les vocals pertinents: dues, tres o quatre segons la duració de l'allargament vocàlic.
- En general, les indicacions horàries les escrivim amb xifres (les 5.30), si bé es poden escriure amb lletres si l'espai ho permet, especialment en les hores exactes (la una) (Font: Ésadir)

Per afegir

- Aclariments informants en parèntesi

Resum:

Seguir la normativa sempre que sigui possible respectant els trets de la varietat dialectal que apareixen al DCVB o obres de referència. Els manlleus van en cursiva. S'afegeix una nota per marcar les variacions fonètiques no normatives o que apareixen com a variacions en el DCVB.

Obres de referència:

Beltran, Vicent; Esplà, Miquel; Guardiola, M. Isabel; Montserrat, Sandra; Segura, Carles; Sentí, Andreu (Corvalc) (2019): Criteris per a la transcripció del corpus Parlars. València: Universitat de València. Roderic.

Criteris bàsics de transcripció ortogràfica de l'Atles interactiu de l'entonació del català. Equip de treball responsable: Vanrell, M.M.(UPF-UAB), Argemí, N. (UAB), Borràs, J. (UPF), Craviotto, R. (UAB), Crespo, V. (UPF), Sichel-Bazin, R. (U. Osnabrück-UPF), Cabré, T. (UAB), Prieto, P. (ICREA-UPF)

Oriol i Carazo, Carme. Introducció a l'etnopoètica: teoria i formes del folklore en la cultura catalana